

Vuorovaikutuksellinen sadun lukeminen

*Kati Kavasvuo (Lahti), Sirpa Kilponen(Lapua)
Arja Niemi (Kaarina)*

- ❖ *Satumatkalaukun käyttö kielitietoisessa sadun lukemisessa.*
- ❖ *Sadun konkretisoiminen ja elävöittäminen tukemassa yhteiseen lukukokemukseen pääsemistä.*

Kehittämispöytäkirjan taustaa

MIKSI VUOROVAIKUTUKSELLINEN SADUN LUKEMINEN aiheeksi?

- ❖ Lasten osallisuuden lisääminen
- ❖ Ryhmän eri kielet ei näkyvillä/kuulu ryhmässä
 - Kieli- ja kulttuuri-identiteetin vahvistaminen
- ❖ Itsetunnon vahvistaminen
- ❖ Lapsi kiinnittyisi paremmin varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin:
 - Orvola, Outi, väitöstutkimus 2021 osoittaa, että eri kieli- ja kulttuuritaustaiset tarvitsevat tukea tähän
- ❖ Innostuminen Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemasta: Lukunen lumoudu lukemisesta Vuorovaikutuksellinen sadun lukemisen – julisteesta

Miten? Mitä edellyttää?

- ❖ Tiimin sitoutumista ja joustavuutta
- ❖ Kulttuurisesti responsiivisen pedagogiikan vahvistamista tiimissä/työyhteisössä
- ❖ Valmistautumista/suunnittelua/aikaa
- ❖ Lasten osallisuuden mahdollistamista eri vaiheissa

- ❖ Satua käytiin läpi pienryhmässä useita kertoja. (Lapset 3-6v)
 - > Aluksi tutustumalla satuun ja vähitellen eri elementtejä lisäten/vaihtaen.
 - > Sadun teemat ulottuivat ryhmän muuhunkin arkeen (esim. Nalleviikko, -laulut ja -jumppa)
- ❖ Satumatkalaukun avaaminen ja sulkeminen vaati sala-avaimen
 - > Laulun!
 - > Se satoi lapset ja tarinan yhteiseen hetkeen (kuvatuki myös laulussa).
- ❖ Joitakin satuja kuunneltiin/katsottiin monilla eri kielillä eri yhteyksistä. Joistakin konkreettinen kirja satumatkalaukusta.
- ❖ Osa saduista oli saatavilla vain suomeksi, näissä vuorovaikutteisen sadun lukemisen elementit korostuivat entisestään

*Orientoituminen alkuun:
 Laulu satumatkalaukun avaamiseen
 (Jaakko kulta-sävel)
 "Satu tavataan, kun laukku avataan. Katsotaan, kuunnellaan.
 Mistähän se kertoo, mistähän se kertoo, arvaatko, arvaatko?"
 Laulu satumatkalaukun sulkemiseen:
 "Satu tavattiin, laukku suljettiin. Katsottiin, kuunneltiin.
 Mitä sieltä löytyi, mitä sieltä löytyi, muistatko, muistatko?"
 Kilponen, S*

Kuvat:
 Kilponen, S

- ❖ **Satumatkalaukussa oli kaikkea satuun liittyvää!**

Kuvat: Kilponen, S

Lähde:
Tukikuvat
Papunet

- ❖ **Esineitä sadusta ja sadun sanastoa esim. Papunet kuvin**

- ❖ **Kuvia poimittiin matkalaukun "pyykkinarulta" , kun asia mainittiin sadussa tai esim. sadun tapahtumia laitettiin aikajärjestykseen/palautettiin satua mieleen.**

Kuva:
Niemi, A

- ❖ **Pöytäteatteri, keppinuket tarinan elävöittäjinä**

--> kasvattaja luki tarinaa ja lapset esittivät/lapset kertoivat ja esittivät itse

--> Lasten kerronnan myötä satu saattoi muuttua ja saada jatkoa.

- ❖ **Kirjasta tapahtumakuvia --> lapsi kertoi kuvasta, hän sai kertoa mitä kuvassa näki.**

- **Sanataide menetelmien käyttö, jossa lapsi jatkoilauseita:**

Olipa kerran../Joka päivä hän..

--> Lapsi saa rakentaa lauseen kokonaiseksi, jolloin opitaan mm. substantiivien, verbien tai adjektiivien käyttöä kerronnassa.

--> Sadutusta: lapsen tarina kirjattiin muistiin.

❖ Käsi- ja sorminuket tarinan kertojina, roolivaatteet eläytymisen apuna.

❖ Sadun sanastoa laajennettiin

--> esim. värien ja sijaintikäsitteiden harjoitteluun

--> esim. laulujen kautta tunteiden nimeämiseen ym.

(Miltä tuntuu nallesta -laulu/Kielinuppu)

❖ Satumatkalaukussa oli aina myös jotain uutta eri kerroilla (sitoi lapsia lukuhetkeen).

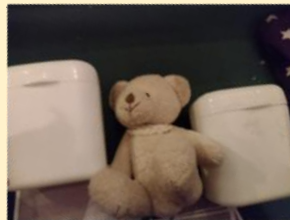
❖ Satulaukusta löytyneillä satuun liittyvillä tavaroilla/kuvilla leikittiin esim. Kim-leikkiä

--> sanojen toistoa paljon.

❖ Laukusta löytyi pensselit ja värit: tarinat pääsivät maalauksiin.

--> maalaa mielestäsi mukavin/jännittävin kohta.

❖ Satu tehtiin soittaen, tanssien ja erilaisen liikkumisen avulla --> moniaistillisuus

(Nalle sijaintikuvat Nollasta kuuteen: ideoita ja aineistoa varhaiskasvatukseen)

Lähde: Papunet

Kuvat: Kilponen,S

Käyttökokemukset ja jatkosuunnitelmat

Ymmärrys sadun juonesta
lisääntyi

Ryhmäytyminen ja me- henki
paranivat.

Lapsien osallisuus kasvoi.
Esim. satuun liittyviin
leikkeihin pystyi
osallistumaan helpommin
kielitasosta huolimatta.

Jokainen lapsi löysi itselleen
sopivan tavan osallistua
satuhetkeen.

KÄYTTÖKOKEMUKSIA

- ❖ Innokkuus työntekijänä kehitellä toimivaa työtapaa kasvoi.
 - ❖ Miten olenkaan voinut toimia toisin!?
 - ❖ Tavoitteena, että menetelmä jäisi osaksi toimintaa
 - ❖ Asettuminen kielen oppijan asemaan
 - >Oman kielellisen roolimalliuden ymmärtäminen ja sen vahvistuminen
- ❖ Satumatkalaukun muuntuvaisuus, kun kerran tehty valmiiksi, jatkokäyttö sekä soveltaminen
- ❖ Onnistumisen kokemukset, kun päästiin lähemmäksi yhteistä ymmärrystä sadusta.
- ❖ Eri aistien kautta tulevan toiston merkityksen ymmärtäminen kielen oppimisessa.
- ❖ Halu lisätä koko työyhteisön osaamista kielitietoisuuden merkityksestä
- ❖ Vanhemmat tutummiksi ja yhteistyö helpottunut
- ❖ Vanhemmat selvästi ilahduneet heidän ja heidän kulttuurinsa huomioimisesta

JATKOSUUNNITELMIA:

- ❖ Satumatkalaukusta pieni kirjasto vanhemmille: esillä esim. kirjoja, joita ryhmässä luettu, "yölainaan" iltasaduksi kotiin
 - > tuoda esille lukemisen merkitystä
 - > vaivattomuus ottaa kirja mukaan kotiin.
 - lapselle jo tuttu tarina, joten lapsi voi itse kertoa kuvista tarinaa kotona.
- ❖ Vielä enemmän lasten osallisuutta esim. kirjojen valinnoissa ja siihen sisältyvän materiaalin valmistamisessa. (Kirjastoretket, kirjastoauto ym). Huomio myös monipuolisesti eri kirjallisuuden lajeihin.
- ❖ Pienempi satumatkalaukku satuhetkille pihalle tai metsään (oppimisympäristöjen laajentaminen)
- ❖ Sadutuksessa syntynyt "oma tarina" voidaan kuvittaa prosessin edetessä (omat kirjat)
- ❖ Houkuttelevan kirjanurkkauksen rakentaminen ryhmätilaan
 - > eri kielisiä kirjoja esillä --> erilaisiin aakkosten kirjaimistoihin perustuvia
 - > oppimisympäristöihin esille sen hetkisen sadun aineistoa (voi palauttaa mieleen, ottaa leikkiin aineksia)
- ❖ Pyydetään vanhempia lapsiryhmään lukemaan omalla äidinkielellään.
 - > osallisuuden lisääminen ja yhteistyön monipuolistaminen

Kuvat
Kilponen,S

- ❖ Valmistella saduista kuvatauluja, joissa sadun ydinsanoja (eri lauseenjäsenet) lauseenmuodostuksen tueksi.
- ❖ Valmiiksi vuorovaikutteinen satupankki päiväkotiin, joissa satupaketteja valmiina, (kuvat/esineet yms.)
- ❖ Aina, kun avaat kirjan lapselle, mieti miten! Muista kulttuuri- ja kielitietoiset lukulasit!

Lähteet:

- ❖ Kuva-aineistossa materiaalia Nollasta kuuteen sivustolta (sijaintikäsitekuvat) ja Papunet-kuvapankista.
- ❖ Kultakutri ja kolme pientä karhua -tarinan kuvia kirjasta Sadun kultamaat: Tekijä Marie Duval, kuvitus L.Crismer (2000)
- ❖ Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisema Lukunen lumoudu lukemisesta Vuorovaikutuksellinen sadun lukeminen –juliste. Luentomateriaalit 13.9.2022. Päiväkodin kielet.Opetushallitus
- ❖ Orvola, Outi väitöstutkimus(2021): Varhaiskasvatus eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana. Luentomateriaalit 26.10.2022 Päiväkodin kielet. Opetushallitus.